

vostra host --- criden: —En Sicília! --- Lo Sr. Rei --- dix --- —Pus a Déu plau e a vosaltres --- Anem en Sicília! --- E tuit agenollaren-se, e cridaren, altes *veus*: Salve regina ---», Muntaner (fets de 1282, § 58, Casac. I, 120.18). «És molt lluny, un desert: allà on Cristo va donar les tres *veus*» (1912 ---).

‘So musical, d’instrument, o d’òrgan humà’: «les *veus* de dits òrguens seran ben proporcionades, que pertot se sentiran», doc. ross. de 1421 (*InuLC*, s.v. *sentir*); «les quatre *veus*: sympsalma, symphonia ---; cantar a les quatre *veus* ---; cantar a dos o tres *veus*: canere duarum, vel trium *vocum* concentu; cantar a *veu* baxa i a falsset; *veiu* suave y *pomposa* ---; florear la *veu* ---», OPou (*ThPu.*, 170).

‘La brama, la fama’: «--- Eren festes, e a Palerm --- els sarjants franceses --- escorcollaren les dones --- e metien-los mans a les mamelles --- així que los jóvens --- cridaren --- *Muiren li francesqui!* e --- tots moreiren; e --- per tota Sicília anà la *veu*, e aitant con la *veu* anà, aitants ne mataren ---», Muntaner (fets de 1282, § 43, Casac. I, 95.23). ‘Opinió’: «--- Qualsevulla muller que yo pendré, --- sia vostra senyora, e sia així tractada per vosaltres com si era filla de l’Emperador ---. Ladoncs tots, a una *veu*, concordablement, li prometeren --- complir son manament ---», BMetge (*Valter e G.*, *NCl.* x, 21.9). «--- Tornaren tots al consell, hon era lo Rey, e tots los ducs, comtes e --- l’hermità --- que era home de sancta vida, e mostrava molt saber en les armes: per tots foren dades *veus* que ell primer parlàs, lo qual féu principi ---»; «entre tots los cavallers foren fetes moltes cortesies qual de tots parlaria, e de tots foren dades les *veus* a Tirant», JoMartorell (*Ag.* I, 45, 254).

‘Vot’ acc. important antigament: «Nathana e totes les dones qui havien *veu* a elecció, foren en lo capítol per eléger abadesa ---», «--- scriva hom ço que diu cascuna --- sia vist quals són aquelles dones qui han haüdes més *veus*; e aquelles que hauran haüdes més de *veus*, aquelles sien les 7 dones qui degen eléger abadesa», *Blanq.* (*NCl.* I, 146.16, 148.10; més, sobre la forma de verificar i computar les *veus*, 49.6, 7, 10.17.21; i en la cita d’un altre passatge de *Blanq.* en el *DAg.*, § 2); «perfany --- al mustaçaf --- / que mana y governa la peixcateria; / per què, fins a huy, per neguna via / --- / no sé qu’en capítol pugau tenir *veu* / --- / curau de la xàrcia o de la brogina / ---» (*Proc. Olivés*, 539).

Sign. ‘la majoria’: «L’Emperador --- aplegà consell de cavallers e de juristes --- e no-s podien concordar; a la fi l’Emperador se’n anà ab les més *veus*, e féu ordenar sentència», JoMartorell (*Ag.* II, 360); «aquest elegir no va per més *veus*, / mas sols per lo grat qu’en l’ànima s fica: / seguint l’apetit, tots veig que s’embenen / --- / quan forces d’amor les forces nos prenen», *Procés de les Olivés*, 2191; «Feta la dita terna, fassen elecció del hu dels tres per scrutini, e lo qui haurà més *veus*, sia Conseller en Cap» Bna., a. 1483 (*Ardits* II, 21); «*Veu*: vot en la elecció; *veu*: vot en lo consell; *dar veu*: sentire», Busa-N. 1507.

DERIV.: *Veuetà* [Belv.]; a les terres de l’Èbre, on la

tendència a consonificar la *μ* arriba al màxim (*pevet* = ‘peuet’, *ensevar* = ‘enseuar’, *creveta*, *encavar* etc.) també ho canvien en aquesta forma: «en aquella *veveta* tan característica d’ell, que dirà’s que plora quan parla o que fa la masquereta ---», Vergés Paulí (*Espurnes* v, 44). *Veuarra*. *Veuaassa*. *Veuvota*.

Vocal [Llull], pres del ll. *vocalis* ‘fet amb la veu’, ‘sonor’, ‘vocal’: les lletres *vocals*, en contrast amb les consonants, i substantivat abreujant *les vocals*, Aversó (*Torc.*, c. 1390, I, 52; i veg. II, 436); *oració vocal*, ibid., I, 235); «Lo músic consira les vouts --- als accents de les lletres *vocals* e de les consonants», Llull, *A. Sci.* III, 253.

‘*Vocal*, letra que fa so per si: *vocalis*», Busa-N., 1507; *vocàlic*; *vocalisme*; *semivocal* [Belv.]: «les consonants --- n’hi ha mudes / altres n’hi ha *semivocals*», mj. S. XVIII, CROS (romanç «pedagògic», v. 300); *vocalitzar* [-isar, Lab. 1840]; *vocalització*; *vocalista* [c. 1945] ‘el qui canta en un cafè etc.’, de l’angl. *vocalist* ‘cantor, músic vocal’ [1834].

CPT.: *A sotaveu ‘en veu baixa’ (no en el *Dfa.*, però és usualíssim, i amb matis peculiar, crec que val més escriure-ho junt, o si de cas, amb guionet, però no com a locució de tres mots). Quan Unamuno esclata a Salamanca en les horribles mesades del terror blanc de la tardor de 1936, en discursos d’un acte públic i solemne, davant els insults contra Bascònia i Catalunya, parla amb paraules inflamades desafiant la barbàrie militar, però li estiren la levita i «el bisbe li féu comprendre, a *sotaveu*, que es comprometia»; «—Es que ya no puedo más, es que ya no quiero aguantar más!», Coromines (*La Trágica fi de Miguel de Unamuno*, 1937, *Diaris i Records* III, 97). Per a *portantveus*, *portaveu*, *veuportant*, que en l’origen no contenen el mot comú *veu* sinó l’arcaisme *veus* ‘vegades’ < ll. VICES, veg. *VEGADA*; encara que acabà per sumar-se tot. Compostos savis del ll. *vox* ‘veu’: *vociferar* [1391; Busa-N.], ll. *vociferari* id.; *vociferació* [id. id.]; *vociferador*; *vociferant*.

MOTS SAVIS DERIVATS del ll. *vōcāre* ‘anomenar’, ‘dir-ne (tal nom, de tal o tal cosa)’, mot de la mateixa arrel que *vōx*, *vōcis* (si bé amb grau apofònic diferent). *Vocar*, rar i ant. *Vocable* [Llull; 1398, BMetge; Busa-N.; OPou, *ThPu.*, 310]: pres del ll. *vocabūlum* ‘denominació’, ‘nom’, ‘mot, terme’; «no poríem bé declarar sens alguns *vocables* noveyls --- e encara d’alguns *vocables* los quals hom no usa en romans», Llull (*O. C.* II, 441); «a la veritat no és hom en lo món qui --- no haj’ a atorgar, — que les àhimes sien immortals --- e ab aquesta opinió vull morir. —Com opinió? —dix ell—, ans és ciència certa; car opinió --- pressuposa cosa dubtosa. —Haja nom, doncs, Senyor, ciència certa: no-m recordava ben la virtut del *vocable*» (*Somni* I, *NCl.*, 50.17; *Ri.*, 214.10); avui *vocable* ha quedat en la categoria de mot noble, amb contingut de lògica i estilística, però molt antiquat en el llenguatge comú i també en gramàtica i lingüística; a diferència del castellà que amb els seus tirats pomposos estiregassa molt l’ús de tals paraules, en català usem normalment *mot* (en certs casos *paraula*, *terme*) i no convé